

Eksempel på debatterende artikel:

Interesse for litteratur

Skønlitteraturen er blevet enhjørningen, kun få for lov at ride på. Den nuværende diskurs giver bøgerne en lås, hvor kun akademikere besidder nøglen, der giver adgang. Hvordan får vi åbnet bogreolen og gør litteraturen til folkeeje?

Mick Øgendahl forsøger ”at give kunstigt åndedræt til danskens læselyst”²⁶, sådan skriver Henrik Palle i sin anmeldelse i Politiken d. 10. maj 2018. Han fortsætter derefter artiklen med at fortælle læseren, hvorfor komikeren ikke formår at genoplive læselysten i DRs programserie: Øgendahl og de store forfattere (2018). I serien vil Øgendahl finde ud af, hvorfor de store forfattere er blevet så berømte, og hvorfor netop deres historier ”stadig holder”²⁷. Formålet er at få flere danskere til at få øjnene op for litteraturen. Men hverken Mick Øgendahl eller Henrik Palle rammer ned i noget, der markant ændrer danskernes opfattelse af skønlitteraturen som værende tilgængeligt og ikke mindst interessant for alle.

Litterære kvaliteter forbliver ufortalte

Man kan blive i tvivl om, hvorvidt Henrik Palle er mindre begejstret for Øgendahl eller selve formatet på DRs programserie om de store forfattere, som ifølge ham er forudsigeligt udvalgte.

Palle beskriver det som en ”halvbagt blanding af børnetime og heltedyrkelse”²⁸. Det manglende fokus på forfatternes litterære kvaliteter, den overfladiske behandling af deres livshistorier og fejltolkningen af berømte eventyr, gør altså, at Politikens journalist stilles svært utilfreds med forsøget på at udvide horisonter hjemme i parcelhusene. Med en sproglig overlegenhed, der grænser sig til arrogance, maler Henrik Palle et billede af en gakket komiker med lav intelligens, der appellerer til mennesker af lignende intelligensniveau eller mangel på samme.

Når han kalder programmet for ”et stykke giftig, reduktiv litteraturformidling”²⁹, så er der ingen tvivl om, at det er det mislykkede format, han udfordres af, og Øgendahls tilstedeværelse kun understreger ubehaget. Når han afslutningsvis skriver, at programmet ikke evner at formidle, hvorfor skønlitteraturen er så vigtig, slås det fast, at hans eget elitære udgangspunkt farver synet på den formidlingsmetode, som DR har valgt at tage i brug.

Tilgangen til skønlitteraturen skal tilpasses det publikum, der fra DRs førerkanal forventer underholdning og ikke en universitetsforelæsning. Dette forsøger redaktionen at imødekomme ved at bruge den folkelige komiker som frontmand og lokkemad. Påstanden bliver altså, at alle kan lære

²⁶ Henrik Palle: Øgendahl leverer banal og blyndfattet litteraturformidling (2018), side 1 ²⁷ DR TV: Øgendahl og de store forfattere, 2018, 00:30

²⁸ Henrik Palle: Øgendahl leverer banal og blyndfattet litteraturformidling (2018), side 1 ²⁹ Henrik Palle: Øgendahl leverer banal og blyndfattet litteraturformidling (2018), side 2

at værdsætte litteraturen, for hvis Mick Øgendahl synes, det er spændende, så synes selv de mest læseudfordrede det også. Redaktionen benytter her underbelægget, at der hersker en generel konsensus om, at Mick Øgendahl er værd at efterligne, trods hans manglende akademiske udstråling.

Fremmedord og fordomme

Et af Henrik Palles hovedargumenter mod formidlingen i DRs programserie, er, at det ikke er intellektuelt nok. Den fraværende faglighed underkender de store forfatters dygtighed, og den store læsers IQ. Når han overdynger sin tekst med fremmedord og kringlede sætninger, er det ikke uden grund. Ordekvilibrismen understøtter hans ufolkelige, intellektuelle image. Henrik Palle er for fin og for klog til at se på, at litteraturen bliver gjort til noget mindre, end den er. Hans overdådige ordforråd skulle have virket som etos, men ender i stedet med at virke som en insisterende arrogance, et såret ego. Såret, fordi nogen forsøger at åbne døren for pøblen, der vil ind på hans og hans medakademikers bibliotek og sænke prestigen i det at læse. Han er også ivrigt i gang med at væbne indgangen med lænker af lange monologer om litteraturforskningens historiske udvikling. Igen fører han sig frem med sin viden, som skal få læseren til at vælge hans parti, men selvfølgelig avler vælgerflugt, og vi ender med at afskrive ham som en blasert snob, som han afskriver den brede befolkning som en flok småt begavede ordblinde.

Men bag Henrik Palles svada, gemmer der sig argumenter, der er svære at være uenig i.

Eksempelvis har han ganske lidt tilovers for Øgendahls tolkning af det populære H. C. Anderseneventyr: Den grimme ælling. Han mener, at det er for banalt og vil ikke spises af med, at historien kun skulle handle om at være tro mod, hvem man er. Det styrker tilliden hos læseren, at han efterfølgende forsyner os med sin egen tolkning. En fortolkning, der trækker linjer mellem eventyret og den gamle Andersens eget liv, som journalisten synes at kende i en så detaljeret grad, at man alligevel ser sig selv tilskrive Henrik Palle en hvis autoritet og medfølgende viden. For han har fuldstændig ret, når han siger, at programmet er fuldkommen blottet for kritisk granskning.

Overfladisk og overgearet

DR har trukket tunge bøger gennem et let fordøjeligt format, uden at overveje konsekvenserne ved at fratage indholdet dets faglige værdi. De har udeladt vigtige mellemregninger, som forværrer kvaliteten af programmet og muligheden for forståelsen af de omtalte værker og forfattere. Værten krediteres som Mick Øgendahl, litteratur-amatør, og det er netop amatøragtigt, når han tilføjer en malplaceret gimmick, der kun får ham og programmet til at fremstå dilettantisk. Man mistænker redaktionen for at undervurdere seernes opmærksomhed, når de på desperat vis tvinger dårlig humor på menuen, inden vi skal bryde underholdningen med en servering ekspertviden. Argumentationen for, at "Øgendahl og de store forfattere" skulle være seriøst litterært tv, er, at de har indført ekspertudtalelser. Men deres etos kan heller ikke overdøve det børnevenlige filter, DR har kommet over linsen. Man undres over det valg, der ligger bag udklædningsfesten, hvor Mick Øgendahl har dialoger med døde forfattere, her Rasmus Botoft klædt ud som H. C. Andersen. Har den del været tiltænkt børn, eller tænker folkene på DR virkelig så lavt om deres seeres intellekt?

Konceptet bag programserien er til at forstå. Man forstår også, hvorfor ideen er opstået. Hvad, der er uforståeligt, er eksekveringen. Det startede som en god tanke, men endte som patroniserende og uvedkommende tv.

Det handler om balance

Både Henrik Palle og Mick Øgendahl skyder over målet. Palle taler til Politikens læsere, så de sammen kan danne en alliance, hvor kun de videbegærlige og bogligt kapable får lov at nyde litteraturens fulde potentiale. Øgendahl og DR henvender sig til deres seere, som de tror, har samme hjernekapacitet som børnehæverørn.

Vil man ændre nogens opfattelse, må man tale til dem i øjenhøjde. Noget, både artiklen og programserien har glemt. Det er uholdbart at komme bulldrende med sit store vokabular og tro, man på den måde eksempelvis vil kunne overbevise folk med læsevanskeligheder om, at skønlitteraturen er disponibel for alle. Ligeså uhensigtsmæssigt er det at forsimple indhold og på den måde nedgørende forsøge at lokke folk til at læse.

Det handler i virkeligheden om balance. Mest af alt, handler det nok om, at skønlitteraturen ikke står alle til rådighed, og det behøver den for så vidt heller ikke.

Men hvis litteraturen skal kunne tilgås af den brede befolkning, må man indse, at det handler om at finde læsning i overensstemmelse med det niveau, det enkelte menneske befinder sig på. Hvis man som nybegynder læser Herman Bang eller Karen Blixen, så er der nok en del, der vil gå én hen over hovedet. Kan man leve med ikke at åbne for bogens fulde potentiale, så må det være læserens eget valg. Men fordelagtigt er det at starte et sted, hvor forståelse og interesse kombineres og bliver til motivation for flere læseoplevelser. Hermed vil man langsomt stige i niveau og måske være heldig at nå Henrik Palles en dag.

Folkeeje bliver skønlitteraturen nok aldrig. Det er et område dedikeret til de læselystne. Såvel som skønlitteratur er blevet diskursen for at være et dannet menneske, så er den herskende diskurs også, at kvinder skal kunne lave mad. Lige fordomsfulde og forkerte er de. Bøger er ikke kun for de kloge, og man er ikke klog, kun på den baggrund at man læser dem.

Man kan ikke tvinge bøgerne i halsen på folket. Så enhjørningen må forblive ride-dygtig for kun dem, der kan se den.